

1909 Adana katliamında Alman görgü tanığı

Posted on 01/05/2020

20. yüzyıl beraberinde iki yıkıcı dünya savaşı ve korkunç soykırımlar getirdi. Özellikle günümüz Türkiye'sinde Ermeniler ve Asuriler gibi Hristiyan yerli gruplar, 1915'te Seyfo soykırımı ile sonuçlanan katliamlara maruz bırakıldı. Elbette siyasi olarak sorumlu olan Sultan Abdülhamit (1895, 1909) ve daha sonra aşırı milliyetçi genç Türkler diye bilinen İttihat ve Terakki idi. Ancak katliamları ve soykırımı gerçekleştirenler komşu dağlık alanlarında yaşayan Kürtlerdi. Bunlar son yüzyıllarda oraya hayvanlarıyla göçebe olarak göç etmişlerdi ve esas olarak hayvancılık yönetimi üzerinde yaşıyorlardı.

Kürtler, Hristiyanların mülklerini ele geçirmek için onları yok etmekle büyük istifade fırsatını gördüler. Kürtler Müslüman idi ve imamları onlara "kafirleri" öldüren adamın 72 Huri ile cennete gideceğini söylediler - yani, hem bu hayatta hem de bir sonraki de fayda-fayda durumu içindeydiler. Bu nedenle Kürtler, bazı Kürt aşiret liderleri Turabdin'in belirli bölgelerindeki "kullarını" korumasına rağmen, bir halk olarak Hristiyan komşularını öldürmekte katıldılar. Asuriler, günümüz Kürt yöneticilerinin Türkiye, Irak ve Suriye'deki Süryani komşularını sürekli olarak nasıl kullandıklarını ve onlara ihanet ettiklerini sürekli hatırlatıyor.

İlk büyük katliamlardan biri 1894-96 yıllarında Ermeni ve Asurilere yönelik doğu ve güneydoğuda gerçekleştirmiş oldu. Kürtler katliama fiilen katıldılar. Sonra 1909 yılında Adana'da yeni bir katliam gerçekleştirildi. Bunun sebebi de Sultan Abdülhamit'in 1908 İttihatçıların inkılabından sonra tekrar iktidara gelmesi oldu. Bu arada Abdülhamit Ermenileri İttihatçılarla işbirliği ile suçladığı için öldürülmesine emir verdi. Adana'daki Asuri kesimi hiç bir şekilde bu iste suçu olmadığına dair, yaklaşık 2.000 Asuri bu katliamda hayatını kaybetmiş.

Alman mühendisler, 1900'lü yılların başlarında Berlin ve Bağdat arasındaki demiryolunun inşası üzerinde çalışıyordu. Adana'nın şehir dışındaki yeni Alman mahallesinde yaşayan bu mühendislerden birinin karısı, İsveçli seyahat yazarı Carl Ramberg'e, Kürtlerin aç kurt gibi Ermenilere nasıl saldırdığını anlattı. Tabii Ermeni kurbanları arasında önemli sayıda Asur da vardı, ancak bu yazıda bahsedilmiyor. Muhtemelen ne Alman kadın ne de Carl Ramberg, Asurilerin Adana'daki varlığını bilmiyordu. Ramberg katliamı 1910'da Alman çiftle birlikte seyahat ettiğinde ve 1912'de "Kürtler Serbest Bırakıldığında" bölümünde "Peygamber'in Oğulları" kitabında dile getirdi.

Augin Kurt Haninke

İŞTE ALMAN ÇİFTİNİN HİKAYESİ ŞU KELİMELERLE ANLATILMIŞTI:

Geminin arka güvertesine yerleşmiştik. İsveçli seyahat arkadaşım ve ben, bir Alman mühendis ve genç eşiyle birlikte. "Therapia" Smyrna Körfezi'nden yeni çıkmıştı ve giderek Asya'nın dağları arkamızda okyanusa battı. Oturduk ve bir önceki günün gezilerimizle ilgili anılarımızı karşılaştırdık ve Ali'nin eşkiya hikayelerini ve dağlardan incek olan Kürtler hakkındaki tahminleri hakkında konuşmaya geldik.

"Kim bilir, belki Ali'nin dediği doğru olur," diye yanıtladı mühendis. "Demiryolu üreticisi olarak uzun süredir bu alanlarda bulundum ve burada ruh hali barometresini okumayı öğrendim. Bence bir fırtına beklenebilir. Kendim dün bir tramvayda, çok kızgın olan iki subayın kurtarma operasyonunda yatan İtalyan savaş gemileri hakkında konuştuğunu duydum, "bu tehlide Hıristiyanların katliamıyla cevap vermeniz gerektiğini" söylediler.

Genç kadının yüzüne bir bulanıklık kasvet geldi. "Bir daha asla bu ülkeye dönmek istemem,"

dedi. “Kürtler serbest bırakıldığında böyle bir katliama katıldım. Bir yıl önce Adana’daki büyük katliamdı. O günleri asla unutmayacağım.”

Anlatmasını istedik ve böylece Abdülhamid’in, Villa Allatini’nin duvarlarının arkasında zararsız edilmeden önce, yaptığı en son büyük vahşet’in korkunç sahnelerini anımsadı.

Adana’nın hemen dışında, Anadolu raylarının inşasıyla meşgul olan Alman demiryolu mühendisleri kolonisinin merkezi, bir duvarla çevrili küçük evlere sahipti. Orada eşleri ve çocukları ile yabancı bir ülkede yaşıyorlardı. O anda çoğu erkek bu geçici evlerinden uzakta çalışıyordu.

Sabahın erken saatlerinde, bir gün Alman kolonisinde, alışılmadık bir şeyin devam ettiğini fark ettim. Yerli hizmetçilerin bazıları aniden kayboldu. Geriye kalan yaşlı bir Arap, çarşıdan geri dönerken yakın bir tehlikenin yolda olduğunu garip bir şekilde ifade etti. Şehirde tüm dükkanlar kapatıldı, Ermeni mahallesi sakinleri kapalı kapılar ardında saklanıyordu. Stambul’da bir şey olmuştu, söyleniyordu, ama ne olduğunu bilmiyorduk. Ve binlerce Kürt’ün şehrin hemen yakınındaki dağlarda toplanmış tetikte olduğunu söylendi.

Erişilemez uğraklarından bu şekilde ortaya çıktıklarında ne anlama geldiğini biliyorduk. Sanki şehrin üzerine asılı bir gök gürültüsü gibiydi. Ama kimse hangi anda patlayacağından emin olamazdı. O gün baskı altında olan bir ruh hali içinde geçti. Kararmaya başladığında, büyük sürülerdeki Ermeniler; erkekler, kadınlar ve çocuklar Alman Mahallesi içinde iltica etmek için geldiler. İlk önce ne yapacağımızdan şüpheliydik. Bir şey olursa, vahşi soyguncuların bizlerden intikam alması riski vardı. Ancak sonunda, ne olacağı düşüncesiyle yarı dehşete düşmüş olan yoksul mültecilere kapıları açmaya karar verildi.

Gece boyunca, sokaklardan korkunç çığlıklar ve yüksek sesli alarmlar duyuldu. Biraz sonra, kapılara çalgınca vuruluyordu. Kimilerinin dışarıda olduğunu bulmaya çalıştık. “Allah aşkına yardım edin,” diye yalvarıyorlardı. “Hıristiyan insanlar evlerinde, sokaklarında ve

meydanlarında katlediliyor.” Kapılar nazikçe açıldı ve avluya, görmesi korkunç bir kalabalık döküldü. Ağır yaralardan yarı ölü yaşlı adamlardı, en korkunç şekilde sakatlanan erkeklerdi, öldürülen çocuklarını kollarında taşıyan kadındı. Kıkırdayarak ve ağlayarak kısa sürede tüm alanı doldurdular. Ama şikayet etmeyi düşünecek vaktimiz yoktu. Aceleyle, avlu ve konut evleri tek bir büyük hastaneye dönüştürüldü, ilk yardım kutuları geldi, kadınlar kanamayı durdurmada ve ateşli insanların dudaklarını suyla temizlemeye yardımcı oldu. Uzun ve korkunç bir geceydi. Her an bu vahşi sürüler kurbanlarını geçici sığınaklarında aramaları bekleniyordu.

Nihayet sabah oldu ve gün ışığı ile birkaç saat sakinlik geldi. Sokaklar ıssız ve sessizdi, o kadar sessizdi ki sıkıcı görünüyordu. Şimdi Alman bayrağı aceleyle yükseltildi ve evdeki adamlardan biri üstün otoriteyi temsil eden Paşa’ya gitti ve onu yabancı bir ülkenin konularını kırmaya çalışmanın ciddi sonuçları hakkında bilgilendirdi. Paşa, yabancıları korumak için elinden geleni yapacağını, ancak kaçak Ermenilere yardım etmeleri halinde sorumluluk almayacağını söyledi. Her mülteciye, alan yeterli olduğu sürece, Alman renklerinin çitleri altında hoş karşılanacağı ve uzakta bulunan efendilere eve geri gelmesi için bir mesaj gönderilmiş olduğu söylendi. Buna ek olarak, Alman mühendisi içeridekilerin bu durumda kuşatmaya dayanacak kadar insan ve silahlara sahip olduklarını açıkça belirtti. Ancak her şeyden önce, üst düzey yetkiliye, Alman Mahallesi’ne bir saldırı gerçekleşirse, Paşa’nın kafasıyla ödeyeceğini hatırlattı.

Öğleden önce alarm tekrar sokaklarda başladı. Kana susamış Kürtler, gecenin karanlığında onlardan kaçınabilecek avı aramak için tekrar gelmişlerdi. Sokaklar, her an cinayet silahlarının başlarının üstünde yükseldiğini gören ve onları yakalarken acımasız olarak vuracağı bilgisinde olan, kaçan insanlar tarafından tekrar dolduruldu. Duvarlarla kapalı Alman bölgesine doğru, takipçilerinin önünde kaçarak, yine yoğun bir kitle geldi. Kapıların açılması artık mümkün değildi. İçeride mevcut kadınlar ve çocuklar dışarıdaki korkunç gürültüyü dinlediler. Umutsuzluk içinde, bazı mülteciler duvardan tırmanmayı başardılar. Bazıları boğuldu ve öbür tarafta öldü, diğerleri, ayaklarından tutulup katillerine geri

sürüklendi. İçeride ise yaralı birinden diğerine koşup ve mümkün olan yardımı vermeye devam ettik.

“Nasıl oldu da ayakta kalabildiğimizi bilmiyorum,” diye devam etti genç hanım. “Her şey tehlikeyi ve sefaleti düşünmemekle ilgiliydi. Sanki uykuda yürüyorduk, robot gibi su ve bandajlar getirdik, en kötü olanları bağladık, yiyecek dağıttık ve ağlayan küçük çocukları teselli etmeye çalıştık. Sonunda kapının dışındaki gürültü sustu. Hayatta kalan kurban kalmamıştı. Ancak vahşi Kürt sürüleri ortadan kalkmadı. Yukarıdaki yüksekliklerde posta alarak mahalle etrafında dolaştılar. Arada sırada fısıldayan bir fişek geldi. Ve bazen bize bağırıyorlar: ‘Siz Hıristiyan köpekler, sadece geceye kadar bekleyin, sıra size de gelecek. Padişah hiçbirinizin yaşamaması gerektiğini söyledi.’ Ancak, Paşa ofisindeki performanslar bundan faydalanmış olmalı. Tehditlerde durdu ve müdahale etmek için hiçbir girişimde bulunulmadılar. Ama bu sefer de uzun ve korkunç bir geceydi. Uykuya düşünmek imkansızdı. Hiçbirimiz iki gündür kıyafetlerimizden çıkmamıştı.”

Ertesi sabah Kürtler ortadan kayboldu. Tam o sırada, koloninin erkek üyeleri, daha önce bizim neyin çektiğimize dair hiçbir fikre sahip olmadan, eve döndüler. Onlar sadece demir yolu hattı üstünde iken endişe ve şurada burada kan dökülme karanlık söylentiler duymuş ve bu nedenle mümkün olan en kısa sürede evlerine geri koştu.

“Bizi karşılayan bir manzara olduğunu düşünebilirsiniz,” dedi mühendis. “Bizimkilerin uğruna candan endişeli olarak adımlarımızı hızlandırdık. Eve geldik ve hepsini sağlam bulduk. Fakat gerginlik onlar için çok güçlüydü. Kadınlar bizi görür görmez şiddetli gözyaşlarına boğuldular. Bazıları yere düşüp yaralıları arasında yarı ölü yorgunluk yaşayıp ilgisiz hale geldiler. Hayat düzenine geri dönmesi birkaç gün sürdü. Ve çok sayıda ordu birlikleri şehre gelene kadar, hayatta kalan mültecilerden kurtulmadık. Bununla beraber Ermeniler yine nispeten bir güvenlik hissettiler. Böyle bir şeyin tekrarlanmayacağı umulmalıdır. Ama bundan emin olamazsın. Asya’da Türk kendi zemini hissediyor ve istediği gibi daha fazlasını yapıyor. Cinayet arzusunun kolayca alev aldığı bu fanatik vahşi kabileler

de yaşıyor. Güçlü bir el burada hükmetmek için övgü alana kadar bu ülkede gerçek bir düzen olmayacak.”

Alman arkadaşımın kendi halkının zırlı yumruğunu düşündüğünü çok iyi anladım. Ve onun düşüncesine karşı koyamazdım. Sonuçta, parlak çelik telleri çöller yoluyla, tehlikeler ve zorluklar altında ortaya koyan ve ıssız olan, Asya’da deniz yollarına yeni bir kültürün gelişip doğu ve batı ülkelerini birbirine bağlayacak olan kalkınma öncülerinden biriydi. Tehlike anında şüphesiz görevini yerine getiren genç karısı, aynı zamanda bir hükümdarın doğru aklına sahip olan Cerman ırkının değerli bir kızı değil miydi?

İsveççeden çeviri: Augin Kurt Haninke

Kaynak: auginhaninke.blogg.se